

R O M Â N I A
CURTEA DE APEL CLUJ
CABINETUL PREȘEDINTELUI
Cluj-Napoca, P-ța Ștefan cel Mare, nr. 1,
Telefon 0264.593.865, fax. 0264.592.322
email: curtecj@just.ro, ca-cluj-reg@just.ro

Prezentul document este supus reglementărilor aflate sub incidența Regulamentului U.E. 2016/679

Nr. 8592/17.12.2020

Către

ÎNALTA CURTE DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE
Doamnei judecător CORINA-ALINA CORBU
PREȘEDINTELE ÎNALTEI CURȚI DE CASAȚIE ȘI JUSTIȚIE

Stimată Doamnă Președinte,

În conformitate cu dispozițiile art. 514 și următoarele din Codul de procedură civilă, vă transmitem alăturat Hotărârea nr. 126/17.12.2020, elaborată de către Colegiul de conducere al Curții de Apel Cluj, prin care s-a hotărât sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu solicitarea de a se pronunța asupra unei probleme de drept soluționată în mod diferit de către instanțele judecătorești, prin hotărâri definitive.

Se solicită, astfel, Înaltei Curți de Casație și Justiție, ca în virtutea prerogativelor sale legale, să ofere un răspuns cu forță obligatorie pentru toate instanțele la întrebarea:

În situația în care judecătorul sindic respinge o cerere de trecere a debitorului în procedura de faliment sau confirmă un plan de reorganizare, iar în aceste ipoteze instanța de apel apreciază întemeiată calea de atac cu caracter devolutiv declarată de către creditor/creditori sau de către administratorul judiciar, cum va proceda instanța de apel? Va anula sentința apelată și va dispune trimiterea dosarului la judecătorul-sindic cu dispoziție de trecere a debitorului în faliment sau va schimba sentința apelată și va dispune ea înseși trecerea debitorului în procedură de faliment, cu desemnarea unui lichidator judiciar provizoriu?

În susținerea acestei solicitări au fost invocate dispozițiile art. 514 și următoarele din Codul de procedură civilă, arătându-se că, în urma analizării jurisprudenței existente la nivelul Curții de Apel Cluj, precum și aceea a instanțelor

din țară, s-a constatat existența unei lipse de unitate sub aspect jurisprudențial, în ceea ce privește problema de drept evocată, fiind conturate mai multe opinii.

A) Într-o primă opinie, se propune anularea sentinței apelate și trimiterea dosarului la judecătorul sindic, cu dispoziție obligatorie de trecere a debitorului în faliment. Pentru această primă soluție pledează *aplicarea prin analogie* a dispozițiilor art. 43 alin. 7 din Legea nr. 85/2014, potrivit căroră: „*Curtea de apel, investită cu soluționarea apelului declarat împotriva hotărârii judecătorului-sindic prin care s-a respins cererea de deschidere a procedurii insolvenței, admitând apelul, va anula hotărârea și va trimite cauza judecătorului-sindic, pentru deschiderea procedurii insolvenței*”.

Aceste dispoziții legale transpun în noul Cod al insolvenței (Legea nr. 85/2014) dispozițiile Deciziei nr. 5/2011, pronunțată de către Înalta Curte de Casație și Justiție într-un recurs în interesul legii, având ca obiect aplicarea dispozițiilor art. 11 alin. 1 și art. 12 din Legea nr. 85/2006, în contextul căii de atac a recursului, prevăzută de vechiul Cod de procedură civilă de la 1865. În cadrul legislativ anterior, Înalta Curte de Casație și Justiție a statuat astfel că, "în aplicarea dispozițiilor art. 11 alin. 1 și art. 12 din Legea nr. 85/2006, coroborate cu dispozițiile art. 312 alin. 2-4 din Codul de procedură civilă, curtea de apel, investită cu soluționarea recursului declarat împotriva hotărârii judecătorului sindic prin care s-a respins cererea de deschidere a procedurii insolvenței, admitând recursul, va casa hotărârea și va trimite cauza judecătorului sindic pentru deschiderea procedurii insolvenței".

S-a reținut că atribuțiile pe care legea le prevede pentru fiecare dintre participanții la procedura insolvenței sunt de *competență exclusivă a acestuia*, ele neputând fi îndeplinite de un alt participant la procedură. Trebuie enunțate în acest context dispozițiile art. 45 alin. 1 lit. a din Legea nr. 85/2014, text care dispune cu privire la competența judecătorului sindic în sensul că acesta pronunță hotărârea „a) ...de deschidere a procedurii insolvenței și, după caz, *de intrare în faliment, atât prin procedura generală, cât și prin procedura simplificată,*”.

Odată cu adoptarea Legii nr. 85/2014 și în contextul modificării regimului căilor de atac, prin intrarea în vigoare a noului Cod de procedură civilă, efectele obligatorii ale Deciziei nr. 5/2011 au fost transpuse în noua lege. Trebuie subliniat și faptul că soluția adoptată prin Decizia nr. 5/2011 a fost rezultatul aplicării dispozițiilor procedurale de drept comun într-o *manieră considerată compatibilă cu*

procedura specială a insolvenței. Abordarea trebuie menținută și aplicată și în actualul cadru legislativ, atât timp cât rațiunile care au stat la baza pronunțării acestei decizii în interesul legii (5/2011) nu au suferit modificări.

Prin urmare, chiar dacă dispozițiile art. 43 alin. 7 din Legea nr. 85/2014 au în vedere doar stadiul soluționării cererii de deschidere a procedurii insolvenței, o normă similară nefiind reluată cu prilejul reglementării intrării în faliment, soluția trebuie aplicată, pentru identitate de rațiune și în acest caz, chiar dacă ea nu corespunde întocmai soluțiilor procedurale propuse de art. 480 alin. 2 și 3 C.pr.civ. În aplicarea principiului "*ubi eadem este ratio, eadem solutio esse debet*", pronunțarea soluției de intrare în faliment revine în competența judecătorului sindic, iar această competență, apreciată ca fiind exclusivă, a constituit și constituie în continuare argumentul aplicării circumstanțiate, la acest domeniu particular, a dispozițiilor procedurale de drept comun.

Această opinie este ilustrată în cuprinsul următoarele hotărâri judecătorești cu caracter definitiv identificate:

- Decizia civilă nr. 464/17 septembrie 2019, pronunțată în apel de către Curtea de Apel Cluj în dosarul nr. 985/112/2014/a3, definitivă;
- Decizia nr. 710/13 septembrie 2016 a Curții de Apel Cluj, pronunțată în dosarul nr. 3053/100/2015/a1, definitivă;
- Decizia nr. 711/13 septembrie 2016 a Curții de Apel Cluj, pronunțată în dosarul nr. 2840/112/2014/a22, definitivă;
- Decizia civilă nr. 339/19 iunie 2018 a Curții de Apel Cluj, pronunțată în dosarul nr. 5504/100/2014/a5, definitivă;
- Decizia civilă nr. 3142/26 martie 2015 a Curții de Apel Cluj, pronunțată în dosarul nr. 1717/1285/2012/a4, definitivă;

B) Pentru a doua opinie, pledează ideea că excepțiile sunt de strictă interpretare și nu pot fi aplicate prin analogie. Nu suntem în prezența unui caz de anulare a sentinței apelate, ci de schimbare a acesteia în condițiile art. 480 alin. 2 C.p.c, deoarece judecătorul sindic s-a pronunțat pe fondul cererii de trecere a debitorului în faliment sau de confirmare a planului de reorganizare, nu s-a desesizat prin admiterea unei excepții, iar procedura de citare a fost prin ipoteză legal îndeplinită. În consecință, nu pot fi aplicate dispozițiile art. 480 alin. 3 C.pr.civ. Or, o *dispoziție procedurală de excepție și în consecință de strictă interpretare există doar*

pentru ipoteza deschiderii procedurii (art. 43 alin. 7 din Legea nr. 85/2014), nu și pentru etapa procedurală a trecerii debitorului în faliment.

În ipoteza schimbării sentinței apelate, se dispune trecerea debitorului în faliment și se numește lichidator judiciar cu titlu provizoriu. În caz contrar, nu ar exista continuitate și complementaritate între hotărârile judecătorului sindic și deciziile instanței de apel, deoarece între dispoziția instanței de apel care anulează cu trimitere spre rejudecare și sentința judecătorului sindic care trebuie să pună în executare decizia instanței de apel de trecere a debitorului în faliment se interpune un interval de timp, cu consecințe nefaste pentru procedură.

Deși dispoziția instanței de apel este clară și imperativă în sensul trecerii în faliment a debitorului, motivarea deciziei, restituirea dosarului către judecătorul sindic, fixarea termenului de judecată la care judecătorul sindic să pună în executare decizia instanței de apel, termen care poate fi amânat prin diverse cereri și impedimente de ordin procedural, pot genera un interval de câteva luni, în care situația debitorului este neclară, cu consecințe nefaste asupra patrimoniului său: reorganizarea nu este posibilă sau a eșuat, aspect esențial care întemeiază decizia instanței de apel, dar debitorul nu este încă supus procedurii de faliment, nu există lichidator judiciar desemnat în lipsa sentinței judecătorului sindic cu acest obiect.

Toate aceste impedimente pot fi înlăturate dacă instanța de apel, reținând că sunt îndeplinite condițiile pentru trecerea debitorului în faliment în procedura generală, conform art. 143 alin. 1 și 3 din Legea nr. 85/2014 sau reținând că planul de reorganizare analizat nu poate fi confirmat, va schimba sentința judecătorului sindic și va dispune trecerea debitorului în faliment, cu desemnarea unui lichidator judiciar provizoriu care să gestioneze și să conserve patrimoniul debitorului. Sunt respectate astfel și dispozițiile procedurale anterior enunțate (480 alin. 2 și 3 C.pr.civ.).

În ceea ce privește competența exclusivă a judecătorului sindic de a dispune trecerea debitorului în faliment, se reține că, potrivit art. 40 din același act normativ, "organele care aplică procedura sunt: instanțele judecătorești, judecătorul sindic, administratorul judiciar și lichidatorul,. În consecință, sintagma „instanțele judecătorești,, include și instanța de apel, iar hotărârile judecătorului sindic sunt supuse analizei instanței de control judiciar, care are deopotrivă posibilitatea de a anula sau schimba hotărârea, potrivit normelor procedurale de drept comun, *compatibile cu procedura insolvenței*. Dovada practică concretă a compatibilității

constă în faptul că există proceduri de insolvență în care instanța de apel a dispus trecerea în faliment, schimbând sentința apelată. În aceste proceduri, nu a intervenit vreun blocaj procedural sau de altă natură, argument pentru o schimbare de abordare în raport cu Decizia nr. 5/2011 a Înaltei Curți, pronunțată în materia recursului în interesul legii. Dimpotrivă, s-a asigurat celeritatea în derularea procedurii, câștigându-se un interval semnificativ de timp în fiecare dosar.

Trimiterea la normele de competență reglementate de art. 45 din Legea insolvenței nr.85/2014 este irelevantă, deoarece textul analizat are rolul de a *delimita competența judecătorului sindic de a celorlalți participanți la procedură (administrator/lichidator judiciar, creditor, administrator special)*, nu de a trasa o delimitare absolută de competențe între judecătorul sindic și instanța de apel, care soluționează calea de atac devolutivă împotriva sentințelor acestuia. *Instanța de apel nu reprezintă un participant la procedură, distinct de judecătorul sindic.*

Dacă am accepta că judecătorul sindic este exclusiv competent să dispună toate măsurile enumerate prin ipotezele art. 45 alin. 1 din Legea nr. 85/2014, ar însemna că, în acele ipoteze în care judecătorul sindic respinge eronat o cerere de angajare a răspunderii foștilor administratori statutari, o contestație la o măsură a administratorului judiciar sau o cerere de anulare a unui transfer patrimonial (exemple atribuite în competența judecătorului sindic - art. 45 alin. 1 lit. h, i și j), instanța de apel trebuie să anuleze cu trimitere de fiecare dată, cu dispoziție pentru judecătorul sindic de admitere totală sau parțială a cererii de chemare în judecată sau a contestației, cu consecința amânării adoptării măsurii, pentru un interval de timp care nu poate fi neglijat. Or, o astfel de practică nu există, instanțele de apel pronunțând schimbarea sentinței apelate în toate aceste ipoteze, dacă apreciază calea de atac întemeiată. O astfel de abordare ipotetică nu ar fi benefică pentru cursivitatea și celeritatea procedurilor de insolvență, în contextul în care au existat și există permanent îngrijorări în raport cu durata nerezonabilă a procedurilor de insolvență.

Această opinie este ilustrată prin următoarele hotărâri judecătorești cu caracter definitiv, care au fost identificate:

- Decizia civilă nr. 341/23 iulie 2020, pronunțată în apel de către Curtea de Apel Cluj în dosarul nr. 513/1285/2019/a4, definitivă;

- Decizia nr. 121/20 martie 2019 a Curții de Apel Ploiești, pronunțată în dosarul nr. 6133/105/2014/a10**, definitivă;

- Decizia nr. 134/14 martie 2019 a Curții de Apel Constanța, pronunțată în dosarul nr. 8129/118/2014/a19, definitivă;

- Decizia civilă nr. 225/C/18.06.2019 a Curții de Apel Oradea, pronunțată în dosarul nr. 1164/83/C/2018/a5, definitivă;

III. Cu privire la admisibilitatea prezentului demers, au fost invocate dispozițiile Deciziei nr. 16/20.05.2019, pronunțată de Înalta Curte de Casație și Justiție în materia recursului în interesul legii, decizie care sintetizează reperatele procedurale ale unificării practicii în general și în ceea ce privește recursul în interesul legii, în particular.

Prin această decizie (paragrafele 38 și următoarele), Înalta Curte de Casație și Justiție, instanță cu rol esențial în unificarea practicii judiciare, a reținut, prin considerente decizorii, relevante din perspectiva admisibilității recursului în interesul legii că, deși dispozițiile art. 515 din Legea nr. 134/2010 privind Codul de procedură civilă și cele ale art. 330⁵ din Codul de procedură civilă de la 1865 nu conțin vreo diferență de substanță, sub imperiul noului Cod de procedură civilă, instanța și-a reconsiderat aprecierea făcută asupra cerinței de a se constata existența unei practici neunitare la nivelul mai multor curți de apel. Astfel, s-a considerat *suficientă demonstrarea acestei condiții și în cazul în care practica neunitară este ilustrată prin hotărâri judecătorești definitive provenind de la o singură curte de apel sau de la un număr restrâns de curți de apel*. Această concluzie s-a impus, deși sub imperiul vechiului Cod de procedură civilă au fost respinse sesizări pentru soluționarea unor recursuri în interesul legii pentru acest motiv - existența unei practici neunitare doar la nivelul unei singure curți de apel (spre exemplu Decizia nr. 5 din 19 ianuarie 2009 și Decizia nr. 6 din 26 septembrie 2010, pronunțate în recurs în interesul legii de Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție).

Prin urmare, chiar dacă practica neunitară se constată la nivelul unei singure instanțe, promovarea unui recurs în interesul legii este admisibilă, deoarece dispozițiile art. 515 C.p.c. nu disting cu privire la numărul instanțelor aflate în divergență cu privire la o problemă de drept și nici cu privire la nivelul instanțelor, impunând doar *ca problema de drept să fie identică și practica neunitară să fie dovedită prin hotărâri judecătorești definitive*: „Recursul în interesul legii este admisibil numai dacă se face dovada că problemele de drept care formează obiectul judecății au fost soluționate în mod diferit *prin hotărâri judecătorești definitive*„. De asemenea, teza finală a art. 514 C.p.c. face referire la probleme de drept „care au

fost soluționate diferit *de instanțele judecătorești*,, fără vreo distincție între soluționarea cauzei în primă instanță, în apel sau în recurs. Condiția esențială este doar aceea ca hotărârile judecătorești să fie definitive.

Trebuie enunțat în acest context și faptul că dispozițiile procedurale enunțate și analizate nu fac referire la hotărâri judecătorești rămase definitive la instanța competentă în ultimul grad de jurisdicție în respectiva materie, sau instanță de ultim nivel jurisdicțional (apel sau recurs, după caz). În consecință, practica divergentă poate fi probată și prin hotărâri judecătorești rămase definitive la prima instanță sau la instanța de apel, prin neexercitarea căii de atac, sau prin respingerea sau anularea căilor de atac ca tardive, netimbrate, lipsite de interes sau exercitate de o persoană lipsită de calitate procesuală activă, etc., deci pentru orice motiv procedural care împiedică analiza în fond a problemei de drept care a fost soluționată divergent.

Astfel cum s-a reținut și în paragraful 40 al Deciziei nr. 16/20.05.2019, în cazul în care practica neunitară se regăsește în cadrul unei singure curți de apel, nu există vreun alt remediu pentru unificarea practicii, în condițiile în care Codul de procedură civilă pune la dispoziție exclusiv două mecanisme procedurale de unificare a practicii judiciare, și anume: procedura pronunțării unei hotărâri prealabile pentru dezlegarea unor chestiuni de drept (menită să preîntâmpine apariția practicii neunitare prin control *a priori*) și procedura recursului în interesul legii (control *a posteriori*, ceea ce conduce la înlăturarea pentru viitor a practicii neunitare), dat fiind caracterul obligatoriu pentru instanțe a dezlegării date problemelor de drept judecate de către Înalta Curte de Casație și Justiție în recurs în interesul legii, potrivit art. 517 alin. 4 din Codul de procedură civilă, precum și în cadrul procedurii pronunțării unei hotărâri prealabile, conform art. 521 alin. 3 din Codul de procedură civilă.

Nu constituie un mecanism eficient de unificare a practici nici dezbaterea problemelor de drept (soluționate neunitar, prin ipoteză) în cadrul adunărilor generale ale judecătorilor, după procedura reglementată de art. 51 lit. c) din Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Un atare mecanism nu ar avea efectul obligativității pentru toate instanțele a unei eventuale soluții unitare la care s-ar ajunge și, în consecință, nu constituie un remediu pentru înlăturarea practicii neunitare.

Aceeași ineficacitate pentru unificarea practicii trebuie enunțată și în privința procedurii administrative reglementată de art. 25 și 26 din Hotărârea Plenului

Consiliului Superior al Magistraturii nr. 1.375/2015 pentru aprobarea Regulamentului de ordine interioară al instanțelor judecătorești, întrucât finalitatea acestor norme de rang inferior dispozițiilor Codului de procedură civilă nu vizează și nici nu ar putea viza adoptarea unor hotărâri cu caracter obligatoriu pentru participanți sau pentru toate instanțele. Un astfel de efect îl pot avea doar hotărârile prealabile și deciziile pronunțate în interesul legii de Înalta Curte de Casație și Justiție. Astfel, potrivit art. 26 alin. 1 din Regulamentul de organizare și funcționare al instanțelor „Vicepreședintele curții de apel răspunde de organizarea întâlnirilor trimestriale ale judecătorilor din cadrul curții și al instanțelor din circumscripția acesteia, în care vor fi *dezbătute problemele de drept care au generat o practică neunitară*. Întâlnirile pot fi organizate și pe domenii de specializare,,. Și aceste întâlniri au o eficiență limitată în unificarea practicii, deoarece punctul de vedere majoritar exprimat de participanți nu are caracter obligatoriu.

În consecință, chiar dacă *practica neunitară există la o secție a unei curți de apel* sau la mai multe instanțe din aria de competență a unei curți de apel, promovarea unui recurs în interesul legii constituie unicul demers procedural posibil și eficient pentru unificarea practicii, pentru ca o interpretare a legii să dobândească caracter obligatoriu pentru instanțe, având drept efect unificarea pentru viitor a practicii judiciare, la nivelul tuturor instanțelor din țară.

În urma analizării propunerii prezentate de către președintele Secției a II-a civilă, membrii colegiului de conducere apreciază ca fiind îndeplinite condițiile prevăzute de art. 515 C.pr.civ., pentru sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție în vederea pronunțării unei decizii prin care să se asigure interpretarea și aplicarea unitară a normei procedurale analizate.

În susținerea acestei sesizări, vă transmitem alăturat hotărârile judecătorești definitive menționate în cuprinsul Hotărârii Colegiului de conducere al Curții de Apel Cluj nr. 126/17.12.2020, cele care pun în evidență existența unei jurisprudențe cu caracter neunitar.

În speranța unei rezolvări favorabile a demersului inițiat, vă rugăm să primiți, Stimată Doamnă Președinte, asigurarea unei distinse considerații.

**Judecător DENISA-LIVIA BĂLDEAN
PREȘEDINTELE CURȚII DE APEL CLUJ**